Milliy gvardiya xodimi vazifalarining huquqiy asoslari

Milliy gvardiya xodimlari, shuningdek, jamoat tartibini saqlash va fuqaro huquqlari hamda erkinliklarini ta’minlayotgan boshqa shaxslar o‘z vazifalarini bajarishlari ularning hayoti, salomatligi va qadr-qimmatiga qarshi huquqbuzarliklar sodir etish xavfini keltirib chiqaradi.

B. Bolotin va N. Godunov ta'kidlaganidek, bunday huquqbuzarliklar uchun jazolarni belgilovchi qonun hujjatlarini to'g'ri qo'llash ularning oldini olishda muhim ahamiyat kasb etadi[1].

Ichki ishlar organlari xodimining qonuniy talablarini bajarmaslik huquqbuzarligi uchun ma'muriy javobgarlik O'zbekiston Ma'muriy javobgarlik to'g'risidagi kodeksining 194[1]-moddasida belgilangan[2].

Ammo bu normaning huquqbuzarlik belgilari ifodalanadigan qismida aynan qaysi holatlar huquqbuzarlik sifatida baholanishi to'liq yoritilmagan. Uning belgilari boshqa qonunlar yoki me'yoriy hujjatlar asosida aniqlanishi belgilangan. Ichki ishlar organlari xodimining qonuniy talablarini bajarmaslik qaysi vaqtgacha huquqbuzarlik sifatida baholanishi biror bir normativ-huquqiy hujjat bilan belgilanmagan. Bu masalalar tadqiqotimiz davomida o'rganildi.

Milliy gvardiya mamlakat xavfsizligi va davlat hokimiyatini mustahkamlashda muhim rol o'ynaydi. Uning xodimlari faoliyatida qonunga amal qilishlari va qonun talablariga muvofiq ishlashlari lozim. Ba'zan gvardiyachilar xizmat faoliyatida qonun talablariga rioya qilmasliklari mumkin, bu esa huquqbuzarliklarga va ma'muriy javobgarlikka olib keladi. Maqsadimiz milliy gvardiya xodimlarining qonunga bo'ysunishini ta'minlash uchun ma'muriy javobgarlikning huquqiy asoslarini tahlil qilish va ularni takomillashtirish masalalarini ko'rib chiqishdir.

Ma'muriy javobgarlik – qonun hujjatlariga zid xulq-atvorlar uchun belgilangan javobgarlik turi, u axloqiy, ijtimoiy va huquqiy tartibni saqlashni ta'minlashga qaratilgan. Milliy gvardiya xodimlari uchun bu turdagi javobgarlik ularning xizmat faoliyatiga va xizmatdagi xatti-harakatlariga bog'liq. Agar gvardiyachi qonun talablarini bajarmasa, u ma'muriy javobgarlikka tortilishi mumkin.

Milliy gvardiya xodimlarining qonunga bog'liqligi juda muhimdir, chunki ularning faoliyati davlat xavfsizligi, jamoat tartibini saqlash va huquqni muhofaza qilishda muhim ahamiyatga ega. Qonunga rioya qilishdagi uzilishlar nafaqat jamoat tartibini buzishga, balki davlat hokimiyatiga bo'lgan ishonchga ham ta'sir ko'rsatishi mumkin. Milliy gvardiya xodimlarining qonunga bo'ysunish darajasini oshirish, ularning huquqiy madaniyatini shakllantirish uchun ma'muriy javobgarlik choralarining ahamiyati katta.

Ma'muriy javobgarlik choralari turli shakllarda amalga oshirilishi mumkin. Ushbu choralar gvardiyachilarning xizmat faoliyatida qonunga rioya qilishi ta'minlashga qaratilgan. Ular orasida:

1. Ogohlantirish – qonunbuzarliklar haqida gvardiyachiga eslatma berish.

2. Jarima – ma'muriy javobgarlik uchun moddiy jazo.

3. Sud qarori – murakkab holatlarda ma'muriy sudlar tomonidan qaror qabul qilish.

4. Qisman yoki to'liq xizmatdan ozod etish – ayrim holatlarda gvardiyachiga nisbatan ishdan bo'shatish chorasini qo'llash.

[1] B. Bolotin & N. Godunov (1977) Responsibility for Offenses Against the Life, Health, and Dignity of Policemen and the Unarmed Volunteer Police Auxiliaries, Soviet Law and Government, 15:4, 55-60, DOI: 10.2753/RUP 1061-1940150455.
[2] https://lex.uz/acts/97664.

Bu choralar vaqtida va to‘g‘ri qo‘llanishi zarur, chunki ularning samaradorligi davlat xavfsizligi va jamoat tartibini ta’minlashda hal qiluvchi omilga aylanadi.

QONUNBUZARLIKKA QARSHI KURASHISHNING MUAMMOLARI

Gvardiya xodimlari qonun talablariga rioya qilmasligining sabablari ko‘p bo‘lishi mumkin. Bular orasida:

1. Bilimlarining yetarlicha bo‘lmasligi – ba’zi gvardiyachilar qonunlarning to‘liq mazmunidan xabardor emas.

2. Qonunga nisbatan munosabatning noto‘g‘ri shakllanishi – ba’zi xodimlar o‘zlarini qonunlardan yuqori deb hisoblashlari mumkin.

3. Ta’lim va tayyorgarlikdagi kamchiliklar – huquqiy madaniyatni shakllantirishdagi muammolar.

QONUNGA AMAL QILISHNI YAXSHILASH UCHUN ISLOHOTLAR

Milliy gvardiya xodimlarining qonunga bo‘ysunishini mustahkamlash uchun qator islohotlar zarur. Ular orasida:

1. Huquqiy ta’limning kuchaytirilishi – gvardiyachilar uchun muntazam huquqiy treninglar va seminarlar o‘tkazish.

2. Qonunchilikning yaxshilanishi – ma’muriy javobgarlik choralarini aniqlash va samarali qo‘llash uchun qonunlarni takomillashtirish.

3. Qattiq nazorat va monitoring – gvardiyachilarning qonunga amal qilishini doimiy tekshirish va kamchiliklarni bartaraf etish choralarini qo‘llash.

4. Tartibga solish va motivatsiya – gvardiyachilarni qonunga amal qilishga rag‘batlantirish uchun yangi tizimlar joriy qilish.

Milliy gvardiya xodimlarining qonunga amal qilmasliklari jamoat tartibini va davlat xavfsizligini xatarga qo‘yadi. Milliy gvardiya tizimida qonunga qat’iy amal qilishni ta’minlash jamiyat uchun xavfsiz va barqaror muhit yaratishga xizmat qiladi.

Maftuna MUZAFFAROVA,
Milliy gvardiya Jizzax viloyati bo‘yicha boshqarmasi
Bolalar bilan ishlash bo‘limi inspektori